

A LENTI VÁROS

SZATHMÁRI ISTVÁN

Úgy nem volt kedvem odamenni. De hova is mehettem volna. Nem is ismertem azt a várost. Alig egypárszor fordultam meg ott. Mégis. Nem vonzott. Száraz volt és hideg. Csúnya, fehér műmárvány épületek. Valami park. Kvázibulvár. És folyó. De villamos sehol. Rosszul öltözött emberek. Apró, szűk utcácskák a neonlámpák mögött. Néhol még disznót is tartottak a központhoz közel. A nagy szobor árnyékában lányok, fiúk. A kis templomtéren is. De valahogy mű volt minden. Épülő, de már rosszra sikeredett. Mehettem akármerre, hangulat nincs, színek nincsenek, nem volt kedvem, mégis jöttem, valahogy gyengélkedtem akkor, lélekben is. Sok minden fordult bennem vissza. Épphogy kiengedtek a kórházból. Olyan átlátszó az arcod, mondta valaki, a lábamat húztam magam után, már nem volt rajta gipsz, az állkapcsomon még friss volt a vágás, és hát persze nem utazhattam el a messzi országba, levelezőlapon írták meg, a pap alig akarta megmutatni, úgy kellett tuszkolnom rá, igen, hát ide jöttem, üresen, majd nem fehér szemekkel, már nem tudtam más-hova menni. Így gondoltam akkor.

Sárga színű kocsival hoztak le, alig volt cuccom. A lakást már valaki kivette, megbeszélte. Csak a címet tudtam. Nagy, ódon kapun kellett bemenni. Rosszul nyílt. Egy költőről nevezték el az utcát. Sötét volt, szomorú házak, piszkos, magas ablakok, hepehupás járda, kitéglázott udvar fogadott odabenn, gangok oldalt, itt-ott futónövény, kötélén száradó ruha, az udvar mélyében, pedig nem is volt olyan nagy, a budi, majd salétromos falkerítés, lecsupasztított biciklikerek, arrább valami apró kert. És semmi más.

Úvegajtón mentünk be. A folyosószerű előszobába. Csúnya tapéta, áporodott szag. Két szoba volt. A kisebből nyílt a nagyobb. Ebben hár-

man laktak. Én kint maradtam. Lehet, hogy majd jön valaki. A zuhanyozó a konyhából, mondta a vén ember, aki beengedett. Rossz volt a szaga. Amilyen az utcáé, a lakásé, az egész városé. Ősz van. De fázom. Amihez nyúlok, e g é s z e n más. Senki sincs most itt. Állok az ablaknál. De az udvar csak odébb van. Nézem a függönyön át a folyosószerű előszobát. Messziről az öreg kohácsolása hallatszik. Az autó visszament. Vasárnap van. Leterítem a hálósákomat. Ébren alszom a frissen meszelt fal mellett, szemben egy ronda képpel. Arra gondolok, ahogyan fújtat vissza az autó, tanyákat, falvakat hagy el, és majd a külvárosba ér, és tudja, merre kanyarodjon. És már eszembe jut a placc is, az ottani alkony puhasága, pedig sohasem volt közel hozzám az a város, de mégis az enyém volt, nem idegen, úgy-ahogy tudtam, mit, miért, és most itt, a már majdnem sötét szobában, azokkal a holnapokkal előttem, amikre nem nagyon vártam. Fülelek, de senki.

Nyolc körül jött az első lány. Utána a hosszú második. A harmadik, aki elintézte, hogy idejőjtek, még nem. Majd megjelenik ő is. A szaga már ilyen, itteni. Nincs kedvem semmihez, mondtam neki. Majd jött a tulaj. Érzéki szájú ötvenes férfi. Fakó szemekkel. És ahogy nézett velük! Ha erős vagyok, még akkor elmegyek. De majd két hónapig feküdtem a kórházban, a lelkem mint kiszögezett denevér, ugyan hova mehetnék. És még a fogai is sárgák. Negédes. Ez a legrosszabb az egészben.

Ülök a széken az asztal mellett. A viaszosvászon maszatos.

A régi, homályos épületben kicsiny tantermek. A folyosókon pár szék, helyenként könyvekkel megtömött szekrény. Már az első napon tudom, szakot tévesztettem. Tudtam ezt már ugyan előtte is, de nem ennyire. Rövid hajú, szőke nő mesél. Állapotos. Hogy mit kell tenni a hatosért. Alig van férfi a teremben. Velem szemben hatalmas, rámás kép.

Várok még egy kicsit, döntöm el. De rosszabb. Akárha belülről bokszolnák a gyomrom. Átmegyek egy másik csoportba. Valamennyivel jobb. Mégsem vagyok egészen biztos benne. A lányok tartózkodóak. A fiúk közül mindenki verset ír.

A szőke lány a nagyszobából hosszú vonalzókat vesz. A magas, falusi rövidre vágatja a haját. Lehet, hogy még jön valaki, mondják megint. Diákiút emleget a tulaj. Elképzelem, hogy együtt megyünk moziba. Nehezen megy.

A harmadik lány, akit Máriának hívnak, ott-ott marad nálam. Van, hogy jó, van, hogy unalmas. Inkább az utóbbi. Nincs levegő, gondolom sokszor. Kinyitom az ablakot, sarkig tárom az ajtót. Nincs változás. És évekig marad így. Hátral krárog az öreg. Szemei élesen csillannak. Fürge, friss. A köpöcsészébe mindig beletalál.

A tulaj hazudik. Ezt mindnyájan tudjuk. Még jó, hogy nem lakik itt. Csak az öreg. Az apja.

Ha hazamegyek, viszem a várost magammal.

Hallgatom az előadásokat. Sokat gondolok a nyárra. És korán elaluszom.

Mocorgást hallunk az ablaknál. Mária széttárja combjait. Hallod? kérdezi közben. Sok vodka folyt el akkor. Meg vermut is. A melleit nem szerettem. Hatalmasak voltak. Súlyosak. Az összes lámpa égett. Ez kellett. Nem baj, feleltem, és már nyúltam is közé.

Régi arcok bukkantak fel néha. De nem, nem ment. Nem tudok itt lenni, és már sírni volt kedvem.

Hosszú levelekbe fogtam. De nem fejeztem be őket. Majd mászkálni kezdtem a kacskaringós, sötét utcákon. Szinte napszámba tettem. És már-már mindenre gondoltam akkor.

Jelentéktelen kocsmákba ültem. Fröccsöt ittam, és kifelé néztem. Öregek voltak körülöttem. Nem, nem hittem el, hogy ilyen rossz. A város, ez a város eltemet engem.

Egy hangverseny után jött oda hozzám a lány. A szobában nem gyűjtöttünk lámpát. Mária és a többiek odabenn aludtak. Hangos volt. Így szereti, mondta később. Mit felelhettem volna?

Mária erősen festette magát. Néha megálltam az ajtóban. De nem gondoltam semmire.

Olvasni bírtam. Rengeteg lélek előtagú szót találtam ki. Sejtettem, veszélyes lehet.

Néha beugrottam A.-ékhoz. Röhögünk egy jót. A recsegő rádió mellett. Ilyenkor úgy tűnt, megváltozhat minden. De visszafelé a buszon már más volt.

Máriánál egy nap furcsa képeket találtam, és még az este fiúkkal jött haza. A fiúk költők, mesélték magukról. És vigyorogtak hozzá. Vidéki-esen. Ültem az ágyon. T é n y l e g fájt a város. A másik szobában nem volt senki. Ők átmennek, mondja Mária, játszani akarnak. Vidáman néztek felém. A szemük csillogott. Jó, mondtam, és ültem tovább. Becsapták maguk mögött az ajtót. Áthallatszott a nevetés. Majd csend lett. Hallgattam a vén ember kohácsolását. Egy idő múlva nyílik az ajtó. Mária tűzpiros arcára emlékszem, meg arra, hogy kérte vissza a képeket. Nevetve. Elnyúltam az ágyon. Úgyis elmegyek, szuggeráltam. Ezzel aludtam el.

Máriával mégsem volt ilyen egyszerű. Cselhez folyamodtam. Ő hozta el a plédjeimet. De oda, a padlásszobába, már nem jöhetett fel. Időbe tellett, hogy megértse. Nem volt valami okos. Így lett népszerű. Azt

hiszem, már meg sem ismerném. Legalábbis úgy tennék, de ne legyen rá alkalom. Ez lenne jó.

Az új helyen, a tetőtéren sok kis szoba volt. Kissé görnyedten kellett járni. A gazda állandóan pénzt akart. Eleinte egy pékkel laktam együtt. Amikor hazajött a munkából, olvasott. Zavart a fény. Nemsokára hajnalodik, mondogatta. Akkor már nem kell.

Egy tiszt is lakott itt. Rendszerint részeg volt. Hosszú szárú gatyában mászkált a közös előszobában. A csillagos sapka mindig a fején. Énekelt, káromkodott. Egyszer ráhányt az ajtóra. Olyan szakszerűen tette. Tudtam, hogy ez sem megoldás. És még vendég sem jöhetett fel. Hétfégen lerajzoltam a szobát. Már olyan sok rajz volt egymás mellett. Egy kisebb hordó állt odakinn a mosdórészben. Oda vizelt az, aki nem akart lemenni. Az ablakom beragadt, kövér galambok pihentek rajta. Egyszer eljött a nővérem. Már a lépcsőn kifáradt. Hogy bírod ki? kérdezte. Ugyan, mondtam, ugyan.

A vizsgák után következett a nyár. De ez a város még ekkor is kontaktált velem. Évekre megzavart. Arra riadtam fel éjszakánként, messzi, távoli vidékeken, hogy le kell mennem oda. Mégiscsak örület.

Majd egymás után jöttek az új lakások. A.-ék elváltak. A lány lába alól úgy csúszott ki a talaj, mintha az csak egy hosszú, cifra szőnyeg lenne. Pedig ő annyira szeretett itt. Most beteg macskákat ápolt. És alig evett már. El kell kapni, mondta a fiú, akit nemrég ismertem meg. Az hiányzik neki. És mutatta röhögve.

Néha Máriával álmodtam. Öblös öléről. Ahogy mások bújnak bele.

Összemelegedtem az egyik költővel. Együtt laktunk egy udvari lakásban. A cinezett lavór volt a legszebb tárgy, amire most visszaemlékezem. Szótárakból írta ki a verseit. Olyan büszke volt. De olyan. Haza-haza-jártam. De minek. A villamos örökre eltűnt. A síneket lassan fölszedték. Se itt, se ott. Micsoda köztes marhaság. Fájt a lábam, és csak olvastam a vastag könyveket.

A fönti lakásban egy öreg néni lakott a fiával. Komoly férfi. Szemüveg, oklevél, tiszta cipő. Szép nagy szobáik voltak. És tágas, csempézett fürdő. A néni mutogatta, amikor felmentünk fizetni. A fia nem nőszül, mesélte, nem akar, hiába győzogeti. Már másképp néztünk a férfira. Zavartan hunyorgott az üveg mögött. Hájjas volt, pocakos. Öcsinek nevezük el. Már nem tudom, hogy miért. Öcsi így, öcsi úgy. Persze egymás közt. Egyszer véletlenül megláttam, hogy mosakszik a konyhában. Pedig hát ott a fürdő, a kád. Szőrös, remegő teste kintről robusztusnak hatott. Anyja tett-vett az asztalnál. Úgy fájt ez is, pedig röhögnöm kellett volna, nagyokat.

Néha úgy gondoltam, álmodom ezeket az éveket. Valami nehéz, iszapos álom az egész.

Ha jött a tavasz, ki-kimentem a nagy, feszes épületek közt a partra. Mocskos színe volt a folyónak. A fű nőtt. Virágoztak a fák. Ha a túloldatra néztem, onnan legszívesebben visszaneéztem volna.

Se előre, se hátra.

L. abból a városból jött, ami ma már nem is létezik. Csak lukak vannak mindenhol, olvastam nemrég. A költő alig szólt hozzá. Talán a nyelv miatt. L. magyarul szeretett volna tanulni. És kedvelte a bort. Egyik éjjel nem akart hazamenni. Üres volt a lakás. A barátom ágyán aludt. Jobb melléből hosszú szőr kunkorodott.

Csináltam egy fényképet róla. A kislia mellett áll, a haját hátul összefogja. Azt hittem, írni kell akkor. De nem tudtam szavakból összerakni a várost és benne magamat. Ha fúj a szél, azt akartam, fújjon, most már fújjon teljesen át.

Gyűjteni mentünk vidékre. Ritka szavakat, nyelvet. Régi vonaton utaztunk. Becsapott a kormos füst a kupéba. Együtt szállásoltak el a költővel. Reggel kölnit kért a nagymamától. Nem messze tőlünk hegyek voltak. Az udvaron csirkék. Nem vagy tiszta, mondtam. Akkor akart megütni először.

A falusi kocsmában szlovénül énekeltek. Habzott a szép, sárga sör a korsókban. Tanárunk rossz történeteket mesélt. Velem szemben lányok ültek. Tudtam, forró ott lent minden. Így kell lennie.

Valami polkaszerűt táncoltunk. Pörögtünk, düledeztünk. Meleg volt és izzadságszag. Kint csillagok, tiszta ég. Szentelenül friss levegő. Meg mezők odébb.

Az egyik fiú lefektette a legricsajosabb lányt az ablakunk alatt. Magas volt a fű. Néztem egy ideig. Legszívesebben elindultam volna. Úgy, neki mindennek.

Idős emberek meséltek nekünk. Közben tűzött a nap. A pincékben maradtunk, ha lehetett. Ittuk a halványrózsaszín könnyű bort.

Vezetőnk fűzőld korsókkal fölpakolva érkezett a márványhideg állomásra. Hajnal volt. Szemerkélt az eső.

Új lakásba költöztem. Egy egészen öreg néni lakott fölöttem. Süket volt. Állandóan bömbölt nála a rádió. Szájról olvas, mesélték. A hangos, vastag szájról. Naphosszat az ágyában feküdt. Az ablakomról a parkra láttam. A padlásszobában füevők laktak. Oldalt, a földszinten egy középkorú pár. A férfi táskákat csinált, a nő télen is nyitva hagyta az ablakot, a hideg, a hideg melegít, suttogetta nekem, ha találkoztunk a közös

konyhában. Óránként cserélt ruhát. Mindjárt jövök, vihogott, és már másik ruha volt rajta. Kék szemei majd kibuggyantak az arcából.

Tanulnom kellett. Újból rügyeztek a fák. Kigombolt sliccű férfiak sétáltak a park ösvényein.

Mária itt hagyta a várost, mesélték. A lábam már kevésbé fájt. A pap, akit itt ismertem meg, úgy nézett a lányok után, hogy engem is felháborított.

A táskás férfi egy nap késsel rontott be a szobámba. Az asszonyt kereste. Kék könnyei lesznek, ha megtalálja. A nőnek. Ez biztos. Ordított. Hadonászott. A fűevők megzöldültek félelmükben. Hallottam, ahogyan sikonganak odafönn a magasban.

A néni meghalt. Ékszerekről meséltek egy ideig a lakók. De ez is elmúlt.

Letettem az utolsó vizsgám. Már úgy éreztem, akár maradhatnék is. De ez csak szemtelen áltatás volt. Jött a sárga kocsi értem. Néztem jobbra is, balra is útközben. Láttam a fákat, a tanyát. A futó falvakat. A külvárosban mégsem dobbant meg a szívem. Nem baj, ennek is vége lett talán.